

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ

ΣΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

“Στρατηγικές έρευνας και καινοτομίας για «έξυπνη» εξειδίκευση στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης”

Η εμπειρία των προηγούμενων Πολιτικών Περιφερειακής Συνοχής που ασκήθηκαν είτε μέσω των Διαρθρωτικών Κοινοτικών Πόρων, είτε μέσω του ΠΔΕ και κυρίως των Επενδυτικών Νόμων αποδεικνύει ότι εξυπηρετήθηκε λιγότερο η βιώσιμη ανάπτυξη και περισσότερο η εύκολη και βολική λογική της απορρόφησης πόρων χωρίς σχέδιο και στόχευση.

Η βάση του κάθε νέου αναπτυξιακού νόμου, ήταν ο προηγούμενος, με ένα παράλληλο συγκερασμό και σύνθεση αιτημάτων και πολιτικών πιέσεων, που διαμόρφωναν τις μορφές κινήτρων και το ύψος της ενίσχυσης που παρείχαν, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι δυνατότητες, οι ανάγκες και οι υποδομές κάθε περιοχής. Η απουσία των στοχευμένων επιλογών, ο τρόπος εφαρμογής και λειτουργίας των κινήτρων, η έλλειψη επιχειρηματικής παιδείας, η απουσία ελέγχου ανταποδοτικότητας και προστιθέμενης αξίας ως μετρήσιμο στοιχείο έγκρισης και η εκούσια τακτική αναδιανομής χρήματος μέσω των επιχορηγήσεων, οδήγησαν το σύστημα σε δυσανάλογα μεγέθη χορήγησης δωρεάν επιχορηγήσεων και πραγματικού αριθμού λειτουργούντων επιχειρήσεων και θέσεων εργασίας. Είναι το ιδανικό παράδειγμα αντιθέσεων λόγων και έργων, θεωρίας και πράξης.

Η θεώρηση της εν γένει κατάστασης των επενδύσεων στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τουλάχιστον οι δύο προηγούμενοι αναπτυξιακοί νόμοι παρουσίασαν σημαντική διαφοροποίηση στο επίπεδο της αποτελεσματικότητάς τους, αφενός εξαιτίας της ανεπαρκούς διευθέτησης ορισμένων κρίσιμων ζητημάτων κατά την εφαρμογή τους, αφετέρου ένεκα της γενικότερης μεταβολής των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών της χώρας, που συντελούν στη διαμόρφωση του εκάστοτε επενδυτικού ενδιαφέροντος.

Ειδικότερα στην φθίνουσα πορεία των επενδύσεων – επιχειρήσεων συνέβαλλαν λόγοι οικονομικής εν γένει δυσχέρειας, κλαδικές εξελίξεις οι οποίες επί της ουσίας

αποσυνέθεσαν το επιχειρηματικό προφίλ συγκεκριμένων περιοχών και δράσεων. Η εικόνα των επενδύσεων στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης δεν μπορεί να απομονωθεί από την εικόνα της οικονομικής κατάστασης έτσι όπως διαμορφώθηκε τα δύο τελευταία έτη, σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο. Μοιραία ακολουθεί το μοτίβο της οικονομικής κρίσης καθώς απουσιάζει η επιλεκτική επενδυτική στρατηγική, η επιχειρηματική κουλτούρα δύσκολα «εξοστρακίζει» την «επιχειρηματικότητα ανάγκης» όταν αυτή ταυτίζεται με το ύψος του κινήτρου, και η αποκατάσταση της αξίας των δημοσίων πόρων έναντι στην τοπική κοινωνία σε συνδυασμό με την εξισορρόπηση εκ νέου του επενδυτικού μίγματος, εξακολουθεί να είναι το ζητούμενο.

Η πολιτική της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης λειτουργεί διαδραστικά, άγεται από τον θεσμικό της ρόλο και βασίζεται στη συναίνεση όλων των φορέων. Στο όνομα λοιπόν αυτής της αποτυπωμένης συναίνεσης με αφορμή την διενέργεια του Περιφερειακού Αναπτυξιακού Συνεδρίου Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης και την παρούσα χρονική συγκυρία, είναι ξεκάθαρο ότι πρέπει να ενσωματώσουμε περισσότερα ορόσημα και μετρήσιμους στόχους στα αναπτυξιακά προγράμματα, έτσι ώστε να μπορούμε αξιολογούμε την πρόδοό τους.

Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε όλους τους τομείς της οικονομίας της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης είναι βασικός στόχος στο σχεδιασμό της προγραμματικής περιόδου 2014-2020, καθώς έτσι θα ενισχύσουν τη θέση τους οι υπάρχουσες επιχειρήσεις και θα δοθεί η δυνατότητα να δημιουργηθούν νέες, με αποτέλεσμα θέσεις εργασίας, στήριξη εξαγωγών, υποκατάσταση εισαγωγών, δημιουργία εγχώριου προϊόντος.

Η δημιουργία των απαραίτητων νέων υποδομών και ο εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων παραμένει αντικείμενο της νέας προγραμματικής περιόδου αλλά με σημαντικούς περιορισμούς και προϋποθέσεις όσον αφορά την υποστήριξη που οι υποδομές θα παρέχουν στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

Ένα βασικό εργαλείο που προκρίνεται για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 με σκοπό την βελτίωση της θέσης των επιχειρήσεων είναι η υποστήριξη καινοτόμων δράσεων. Η καινοτομία είτε ως αποτέλεσμα βασικής έρευνας που οδηγεί στη δημιουργία νέων προϊόντων, είτε ως αποτέλεσμα νέων μεθόδων οργάνωσης

παραγωγής, υπηρεσιών, διάθεσης προϊόντων, είναι σημαντικός παράγοντας στήριξης της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Για να εξυπηρετηθεί αυτός ο στόχος θα πρέπει σημαντικό μέρος των πόρων να στραφούν σε καινοτόμες δράσεις στήριξης των επιχειρήσεων, στην έρευνα εντός των επιχειρήσεων, αλλά και στην στοχευμένη έρευνα στο Πανεπιστήμιο και στο ΤΕΙ που θα εξυπηρετεί τις ανάγκες της αγοράς και θα είναι αποτέλεσμα σχεδιασμού που θα έχει γίνει σε συνεργασία με τις επιχειρήσεις. Είναι γνωστό πάντως, ότι η επιστημονική εξειδίκευση των ερευνητικών ιδρυμάτων της Π-ΑΜΘ δεν συνάδει με τη βιομηχανική εξειδίκευση της περιφέρειας.

Με τον τρόπο αυτό θα μεγιστοποιηθεί το αποτέλεσμα χρήσης των πόρων και θα διαχυθεί στην οικονομία και στην κοινωνία.

Με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχει γίνει από ομάδα ειδικών αξιολόγηση του επιπέδου έρευνας, καινοτομίας και έξυπνης εξειδίκευσης σε επίπεδο χώρας και Περιφερειών.

Σήμερα θα γίνει παρουσίαση αυτής της μελέτης με ειδική αναφορά στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης και θα γίνουν χρήσιμες προτάσεις για τον τρόπο με τον οποίο θα ενσωματωθεί η καινοτομία και έξυπνη εξειδίκευση στο σχεδιασμό της προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

Όπως αναφέρεται στην μελέτη κατά την προγραμματική περίοδο 2007 – 2013 δεν υπήρξε συνέχεια των δράσεων που υλοποιήθηκαν κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο (Γ ΚΠΣ) λόγω της κεντρικής διαχείρισης των πόρων από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ).

Το γεγονός αυτό ήταν αποτέλεσμα μίας κεντρικής πολιτικής επιλογής συγκεντρωτισμού χρήσης των πόρων σε επίπεδο Υπουργείων και αφορά και άλλους τομείς διαχείρισης των πόρων όπως το Γεωργικό Ταμείο, το Περιβάλλον και τους πόρους του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Είναι σαφές ότι η κεντρική διαχείριση των πόρων που αφορούν στην έρευνα και στην καινοτομία κατά την περίοδο 2007 – 2013, δημιουργεί σήμερα σημαντικό έλλειμμα στον καθορισμό της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης στην Π-ΑΜΘ. Οι δράσεις έρευνας και καινοτομίας που υλοποιούνται στην Π-ΑΜΘ διαχειρίζονται από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ) χωρίς καμία συμμετοχή και

ενημέρωση της Περιφέρειας τόσο για τους φορείς που συμμετέχουν όσο για τα παραγόμενα αποτελέσματα και τη χρησιμότητα αυτών.

Συνεπώς για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 δεν πρέπει να επαναλαμβάνονται τα λάθη του παρελθόντος και καθίσταται επιβεβλημένη η ενεργός συμμετοχή της Περιφέρειας τόσο σε επίπεδο σχεδιασμού όσο και υλοποίησης των δράσεων έρευνας και καινοτομίας.

Η Π-ΑΜΘ, στο πλαίσιο των περιορισμένων αρμοδιοτήτων και πόρων για έρευνα και καινοτομία, ως αποτέλεσμα του κεντρικού σχεδιασμού και διαχείρισης, ενισχύει το ΔΠΘ με κτιριακές υποδομές 12,3 εκατ. €, με εξοπλισμό 6 εκατ. € και το ΤΕΙ Καβάλας με εξοπλισμό 10 εκατ. €. Επίσης, πρόσφατα εντάχθηκε έργο προϋπολογισμού 1 εκατ. € που αφορά στην ενίσχυση του ΤΕΙ Καβάλας με υψηλό και σύγχρονο τεχνολογικό εξοπλισμό Υπολογιστικών Συστημάτων Τεχνολογίας Πλέγματος (GRID) και έργο που αφορά στην ενίσχυση των υποδομών του ερευνητικού κέντρου «ΑΘΗΝΑ» στην Ξάνθη προϋπολογισμού 0,5 εκατ. €.

Ο προσδιορισμός της αρχιτεκτονικής των προγραμμάτων, η κατανομή των πόρων της νέας προγραμματικής περιόδου, η μεταφορά αρμοδιοτήτων διαχείρισης πόρων έρευνας και καινοτομίας στην Π-ΑΜΘ, είναι προϋπόθεση για την κατάρτιση *«σχεδίου διαχείρισης σύμφωνα με την έξυπνη εξειδίκευση, με φορείς λήψης αποφάσεων, διαχείρισης και τεχνικής υποστήριξης»*.